

1924
150

ن. ناريمانوف.

لهنين وشرق.

س. س. س. ر. خلقلىنىڭ مرکز نشرىياتى
موسقوا 1924 ايل.

بۇن دۇنيا يوقسوللارى، بىرلەشىزى

جىعە

~~266~~
~~56~~

~~335.5~~
H 55

ن. ناريمانوف.

~~1924~~
150

لىيئىن و شەرق.

1655-

~~1924~~
~~1655~~

س. س. س. ر. خەلقەرىنىڭ مەكىز زەرىيياتى.

مەسىد - 1924 يىل.

00865

TAPXMA

**

يولداش (لەنین) خصوصىدە سوبىلەدىكىدە بىتون
دەنیا: عالىم بىشىرىت، حىيات بىشىرىت، و بۇ حىياتنى مېدانە
كەلەن مبارزە و بۇ مبارزەدە و قووعە كەلەن جمعىتلىرىڭ
فوھەلرى، بىر بىرىنە خەد حەركەتلىرى و بۇنلارڭ آخىرىدە
ئەمرەلرى-بۇنلار ھاموسى طبىعى نظرە كلىپور.

يولداش (لەنین) بىتون دەنیانى اىكىي حصىبە تقىيم
ايتدى: مظلوم دەنیاسى و ئۆالم دەنیاسى. بىشىرىت
تارىخىندە بۇ اىكىي دەنیانىڭ آراسىندا و قووعە كەلەن
صەندىيەتىڭ مكمل صورتىدە ھەرجەتىدەن اطرافلى بۇنىڭ
كېيى حالا گوستەرەن او لمىوبىدر.

اونى بۇ فعلە ويا بىتون مظلوملىرى رەھبىرى حساب
ايتمىك آزىز بىلەكتە بىتون بىشىرىتكە مەعلمى كىركىدر دىلەنە.
كېيم بىلىپور؟ ھەركاھ فعلە-كەندىچى حەکومىتىنەك ھەيلەك
عمرى كۈز قىافىندە او لىمايدى، (ايىدە آلبىستىلە) لە يىعنى
خىالىيە بىشىرىتى بىس-لەيەن فلاس-و فلۇرلەك مەحرەرلارك،
سوسيالىيەستلىرىك، تعلەيملىرىلە سەرخوش اولان ئۆالملىرى
وجدانسىز حەركەتلىرىنى دەزا زىـادە شەكتىنەرەپەيدىلار

بو خيالچيلر هميشه انقلابى آتشىمندىن قورقۇدىرلار.
فقط آتش ياندى، يائىور، يورەكلرى ايسىدىر،
ويارىم جانلىرى دونمىشلىرى اوز اطراقىنە توپلاماقدەدر...
ديمك اولوركە خيالچيلر قطعى صورقىدە مغلوب
اولدىلار. بو بورژوازىيا ايچون بېشكى بىر درس
دكلىمى؟

حاسو بو خيالچيلاردىن بىرى (ماسساريق) اينكلترەدە
حکومت فعلە قىرقەسىنە اختىارىنە كىچىمك خصوصىندە
اوزفىرىنى سوپلىوب دىبور: هرگاه دنيا بورژوازىياسى
ايستەمپوركە (لهنین) انقلابى ميدازە كلسون، كرڭدر
(ماقدونالد) انقلابىنە شكرار ايتسون و بو انقلابە
كومك ايتمك لازم نهائىكە بوناڭىد كېتىمك.

بو سوزلۇر اونا دلالت ايدىپوركە آوروپا كاپيتالىزمى
حقىقت يارىم جاندر. يعنى كاپيتالىزم دورىنىڭ بىر
تغىيراتە احتىاجىواردر. يعنى (ماسساريق) (بورژوازىيا)
يە ديمك ايستىپور: سىز وجدانسىز حركتارگىزدىن ال
چىكىز. بو نصىختارى (ايده آليستلر) دن بورژوازىيا
بوز بىللەردىپور ايدى، بونكە بىلە اوز حركتىدىن
بو آدىم دە اولسون كەرى چـ كىلىمپور ايدى و
چىكىلمەجىك دە.

فقط (لهنین) نىڭ انقلابى گورەن، حس اپرەن
بورژوازىيا يىندهدى كېچە كوندوز عېش ھېشىنلە
كۈن كېچە جىكدر؟
اونا كورەبز دىبورىككە بىزىم كېپىر معلمەز (لهنین)
بورژوازىيا ايچون دە بتون معناسىلە بىر مەلەمەر.
(لهنین) بورژوازىيا ايچون بىر پېغمەبر، دوغۇرۇر:
اوز نفسىنک قولى اولان بورژوازىيا حال حاضردا
پېغمەبرىنە باش اكەمەسەدە شېھەسىز روحى ھەمە وقت
دەشتلىو بىر تشویشىدە اولاركىن راحت زىنەتكانلىغە
ھىرتىر صباحكە انقلابى رەھىز آتشى اونىڭ كۆز
اويندەدر...
اينكلترەدە حکومتىك فعلە اختىارىنە كىچەمىسىنک
عاقبىتى نە اولاچاق اولسون، فقط كاپيتالىزم اصول
ادارەسىندە بويىلە بىر تارىخى يېرىش شېھەسىز فعلەلىك
تاثیرىندىن مېدانە كلمىش وبو تاثیرى توپلىمان قوه تلىنەرنەن
روسييە انقلابى اولدىقىنەدە شېھە يوقىر ظەن ايدىپورىك،
بورژوازىيا بونى دە گۈزە لە دوشنەر و دوشنوب دە:
(لهنین) حقىقت پۇتون بىشىرىتىك معلمى اولدىقىنى آچىق دە
اولماسا، بوركە تصدىق ايدەرە.
دوغۇرۇر بىشىرىت حىياتىندا و بو حىياتىدە مېدانە

كىلەن بىر چوق مبارزەلر كېزلى نقطەلر آچىلمىان دوکونلار خصوصىدە (لهنىن) دن مقدم يازان چوق اولوبىدر، مينلرجه اوون مينلرجه جىلدلىرى انتشار اولۇنىمىش، فقط (لهنىن) كېيى آچىق، وسعتلى، اوتا مخصوص اولان كىردارىلە، ديانتىلە بوركىمسى بىر مەسئلەلەرى مىداانە قويا بىلەمەمش.

(لهنىن) بىر مەسئلەلەلىرى بىر چارپاشق دوکونلىرى نە اينكە آچدى حتى اونلارى ايشىدە، فەعلەدە كۆستەردى. بىر طرفدن كاپيتالىك كونبە كون آرتىغى و معىن بىر قوه تاپماى دىكىر طرفدن بىر كاپيتال آرتىمانى سبب اولان فەعلەنڭدە كون كوندەن تىزلى اونك حياتنىك فنالەشمەسى؛ بىر طرفەن زەيدەن يېرىنلىك، ايشسىز مفتەخور مىكىدار بىكلەر، خانلارك اختىارىندا توپلافماسى دىكىر طرفدن يەرسىزلىكدىن كىندىچىلارك بىرباد اولوب كومەلرىندىن درېبەدر دوشەلرى؛ بىر طرفدن بىتون اختىارىلە حكمران اولان بىملەتك ياشابىشى دىكىر طرفدن همان مەلىكتە اختىارسىز بالاجا مظلوم ملتلىك بارىم جان دۈلانا جاقلارى. بىر ئىرەن دە كاپيتالىك طبىعى يېرىشى و بىر يېرىشىلە مستقل فقط ضعيف ملتىرك حكومتلىرىنى يېرىنلىنى اوز

ناشىرى آلتىنە آلوب اونلارى قولۇنبا حالنى كىتۈرمك - بىر مەسئلەلەر خصوصىندا، نىچەكە دىدىك، مينلرجه اوون مينلرجه كتابلار يازىماش، بونكەبىلە (لهنىن) كېيى بىر وقتەدك بىر دىكۈنلەر آچوب بىشىتكە عفونتىلو بىر كولىدە ياشامىنى كۆستەرەن اولىمبوىدر. بىر مەسئلەلەلىرى اك مكمل صورتىدە ماھرانە حل ايدىوب دە بىشىتكە آسان و قىصە يول كۆستەردى تايىنكە تىزلىك ايلە او زىنە عفونتىلى كولدىن چىقاروب خلاص اولسۇن عجبا بوندىن سىكىرەدەمى بىزىم باشىزدە نە ايتىمك؟ سوالى دوام ايدەجىكىر؟!

يوق ھەرىشى دىلىنىش، يول كۆستەريلەش
و ثەرەسىدە كوز اونىنىدەدرە
خاير «نە ايتىمك؟» سوالىنە حاضر يەر فالماشىن
حاضر بىر سوال وارسە اوودە بودر: كېيم اىستىمور
اختىارسىز قول حالىنە ياشاسىن و ظلم آلتىنە
از بىلسىن؟

بىتون مظلوم ملتلىك و زەھىتكىشلىك باشىندا آنجاق
بو سوال او لاپىلەر و بىر كەلەدە (لهنىن) كېير بىشىت
معلمى ئامانى قازانماش.
بو مەسئلەلەر كۆستەرپوركە (لهنىن) ناك بىشىت

يولنده چكديكى زختاري بىر مقالىدە ويا بىر دفعەلەك
 نطقە يازوب سوپەمەك مشكلەر. (لهنین) نك فكرينى
 مكمل سورتىدە بىلەك اىچون اونك اوز ائرلىرىدە
 آزدر، بونڭ اىچون معين مكتب معين تعليمات لازم
 كلىور او وقت (لهنین) نه بىوك عالي جرىتلى ديانىلى
 دورىن تميز وجدانلى تارىخى برسىما اولدىقنى
 دوشىمك مىكنىدە. بىر بورادە (لهنین) دايرەتنون
 مسئلەلەردىن فقط بىر مسئلە آيرمىق اىستەردىك، اودا
 شرق مسئلەسى در.

او قتابىر انقلابنىك اولنجى كونلەرىندە (لهنین) بتون
 مظاوم ملتارە دىدى: بو كوندىن تمام ملتار آزادە
 ياشىيا بىلەرلىر بىر سوزلەر اول روسييەدە پادشاهك
 استېيدىدى آلتىنده ياشىانارە عائىد اىدى. قۇنشى مستقل
 دولتلەردى ياشىيانلۇ خصوصىدە دىدى: بو كوندىن اسکى
 روسييە دولتىنىڭ غىر دولتلەرلىدە مەھى و آشكار
 بازىلەمش شرطىما، لىرى پوزولەمش و جىرىلەمش حساب
 اولنجىور. خصوصى اولاراق دىمىش: استانبول ترک
 شهرى قالاسىدە.

بو سوزلر ياتىش قاپالارە ايلدرىم چاغان كې
 چاقدى. بو وقتەدك اميدسىز ياشىانلارداه اميد اوياندى.

اوز بىدېختلىكلىرىنى «فەلەكىن» كورەنلەر مىان
 «فەلەكىن» يوز چۈندرىلىر. دوز-(لهنین)ك سوزلەرى
 بونلارى خواب غفتىدىن اوياڭىدى فقط بونلار حاضر
 دوشىپورلىرى كە (لهنین) ك سوزلەرى هوادە آسېلمادى،
 تائىرى اولدى و اولبىردى؟ افسوس! بونى شرفك
 زختىكشلىرى تىامىلە حالا دوشىپورلىر. شرقى آزاد
 ايتىك اىچون (لهنین) اىكى يولىلە حرڪت ايدىپور
 ، اىدى.

1) پىداغوغىق يولىلە يعنى ايشىدە حباتىدە
 كوشتەرمىكىلە

2) شوق دولتلەريلە اولان علاقەسىلە اولنجى مسئلەبە
 كېلىنچە معلمىمىز (لهنین) بتون مهارتىلە ايشە كېرىشىوب
 روسييە استېدادنىڭ ئىندە بالمرە ازىلەمش بالاجا ملتەرە
 يول آچدى.

بو ملتەر نىقولايك چىنۇونقلرى الارىنىدە سرگىردىان
 قالوب عادتلىرىنى دىللەرىنى ادبىانلەرىنى اونوتىقىدە
 ايدىلەر.

معلمىز (لهنین) فكر ايدەزدى: داخلاڭە ملى مسئلە
 حل اولونمىنچە قولونبا سیاستى آلتىنده چىكىنانان خارجى
 فونشۇ ملتەر بىزى دوشۇنمىيەجىلەر و بونلاوك فكىلەنە

بزىم اىستەدىكىز تائىرسىز قالا جاقىدر، او نا بنا^۱ قطع
اولوندى: سابقده روسييەدە اختىارسز ياشىيان بالاجا
ملتلۇر اوز داڭىزلىرىنده حر ياشاسونلار: اوز دىللرىنده
مكتىبلەر آچىلمۇغە، ادارەلرىنى روس دىلنك عوضىنده اوز
دىللرىنده آپارمۇغە و بتون داخايى ايشلەرىنى مىستقل
ادارە اىتمىكە اذن ويرىلدى. حتى اقتصادى و سىياسى
مسئلەلرده تازە روسييەدن بالمرە آپارمۇق اىستەين
ملتلۇردا يول آچىلدى. دىمەك هىربىز ملت اوز حىاتنى
سرىبىت آسووده آپارمۇغە اختىارلى اولدى. بالاجا ملتلىرن
بر چوقى اقتصادى مسئلەلرده اوزلىرىنى ضھيف
كۈرۈب تازە روسييە ايلە رابطەلرىنى كىسمەمك اىچون
بر (فەدراسيون) – اتفاق تشکىل اىتدىلار و بىزىچە
مىستقل شورا جمهورىتلارى بو اتفاقى قبول ايدىوب
اقتصادى خارجى و حر بى مسئلەلر روسييە
فەدوراسيونىلە بىوك شورالار جمهورىتى مىدانە
كتوردىلار.

بو شورالار جمهورىتلارىندان آزر بايجان و تركستان
يولداش (لهنىن) لە تصورىچە شرقاڭ قاپىنسى حساب
اولىنيور ايدى. او نا كورەدە بو اىكى جمهورىتىدە
سياستىزك كىدشى اوناڭ فىكرينى آرتق درجهدە مشغول

ايدەردى و يورەكىن دەكوندرەردى. هېمىشە دېدەردى:
بوجمهورىتلار تر كىيەدە ايرانە افعانستانە ياوق اولدىقلرى
بورادە كوردىكىز ايشلەرىلە بو دولتلىك زەختىكىشلىرى
بىزى سانىياجاقلار وېزە ياقلاشا جاقلار يايىنكە بىزدىن
قاچا جاقلار. او نا بنا آزر بايجاندە و تر كستاندە آپاردىقىز
سياستە آرتق درجهدە فىكر ويرمك لازم كلىور:
روسييەدە انقلاب زمانىنده براقدەقىز سەھولرى بورادە
تىكار اىتمەمك. محلى خلقاڭ دىنى عادتى مسئلەلرلىلە
اصوللى رفتار اىتمىك كىركىدر.

بو سوزلرى (ولاديمير ايلىچ) مقام صحبتىدە هېمىشە
تىكار ايدەردى. ايدىوب دە بتون حسيا تىلە صحبت
ايدەنلى سرایت ايدەردى. حقىقت بوطور نصىحتىلاردىن
صىكىرە انسان درىن درىن فىكلەر كىدۇب غايت. آغىز
بو مسئولىت اىچىنەدە اولدىقنى دوشنىور ايدى و اوز
او زىنە سوال ويرىبور ايدى. عەدەمە كوتوردىگىم بو
بو آغر وظيفەنى بىتىرە پىلە جىكمى؟

بالاجا ملتلىر و جمهورىتلار پارەسىنده پىن نىچە دەفعەلر
يولداش (لهنىن) ايلە صحبتىدە اولدىم. وەردە
دوشنىور دىكە مذكور جمهورىتلاردىن نمونە اىچون شورا
حىومتى نىچە بر حكومت او لارقنى كوسنەرمك قىصدىلە

اىلمالى در، بىز اعلان ايدىرىيڭ بىتون ملتارە بۇ كوندىن تىارىزم حكومتىيە باغانان عهد ئامەلر بىتون بىتونە لغۇ اولىنىبور، بۇ كوندىن ھامو ملتار مستقل كر كىدر ياشاسونلار و حكومتارينى مستقل آپارسونلار».

ترکىيە زەممە كىشىلارى استانبول خصوصىندە روس پادشاھىرىنىڭ قىزه فىكىرا رىينى بىلىوردىيار، بۇ قىزه فىكىرلارى ترکىيە زەممە كىشىلارى نېقولا يىدن سىكىرە موقتى روس حكومتىنىڭ فعال بىر عضوى مىلىبۇقۇفۇڭ كوبۇكلىنىش آغزىينىن دە اىشىتىدிலەر.

فقطتازە شورا روسىيە حكومتىك استانبول خصوصىندە سوپىلەدىكى سوزلارى بۇ اميدسىز فنا بىر حالدە اولان ترکىيە زەممە كىشىلارينە كۆزلەنيليمەن بىر مىزدە اولاراق بونلارە سانكە تازە بىر حىيات وېرىلدى، اميد يۈلى آچىلدى: «آرقا مىزدىن بىزه قورفو يوق، تازە روسىيە بىزىمەدر، استانبول بىزىم كر كىدر اولسۇن! ھايىدى ايلارى!» دىدىلەر.

بو شعار فلاكتىدە بولغان بورغۇن آچ ترکىيە زەممە كىشىلارينە تازە بىر روح وېرىمكە سبب اولىپۇر، همان شعار بونلارى توپلىپۇر، توپلاتۇپ دە تارىخى بىر ايش يايپىق اىچۇن بىتون زەممە كىشىلار سلاخ آلتىنە

بىوك عوضىمىز بولداشىز بىتون وجودىلە مكتىب يارانمىق اىستەردى و نە اينكە فعال ايشچىلار حاىرلاغە و بلەكە واسطەسىز بىتون شرقىدە ياشىيان زەممە كىشىلارك يورە كلىرىنى پېنلەرنى آتشلىقىرەكە جىدجهد ايدىردى.

حقىقت تازە ترکىيەنىڭ مىدانە كلامەسى بۇ آتشك تائىرىنىدىن آسىلى دكلىمى؟ محاربەدىن دىكىرە ترکىيە وارىدىمى؟

ترکىيەنىڭ آوروپا حصەسى استانبول شهرىلە بىر يورده آنتانتاك اختىارىنە آلندى. مغلوب اولماش ترکىيە او ردوسى غايىت پريشان بىر حالدە آناتولىي يە چىكلىپور ايدى ايزمىرك يۇنانلار اختىارىنە كىچىممەسى عموم پريشانلىقى دها آرتق قوهتلەندرۇب پۇزغۇن يۇركلەرى دها آرتق اميدىسىز ايدىپور ايدى. چونسەكە يۇنانلارك ايزمىرى ضبط ايتىكلىرى بىتون ترکىيەنى خرىيەدىن پۇزمۇق حرڪەنى كوستەرىپور ايدى . . .

ترکىيە ملتىك بويىلە بىر تارىخي كونلارىنىدە حىيات و يَا اىنـكە ممات مسئلەسى آرایە كىلىدىكە پۇرمەدە پريشان ترکىيە زەممە كىشىلارىنىڭ آراسىندە يـولداش (لەنىن) نك بىتون شرق زەممە كىشىلارينە «يـازدىقى سوزلار انتشار تاپىپور: «استانبول تـرـكـىـيـەـ شـهـرـىـ

يولداش (لهنین) ناك «بو كوندن كمنه عهد نامه‌لر
جيриابور تاپدالاپبور» سوزاريندن صكره رسلاـر
ايـران توپراـغـنى ترك ايـديـبورـلـرـه
اـينـكـلـتـرـهـقـوشـونـىـاـيرـانـدـهـفـالـيـبورـهـاـيرـانـزـحـمـتـكـشـلـرـىـ
ميـجانـهـكـلـيـبورـهـ اوـزـحـكـوـمـتـهـ هـجـومـهـ ايـديـبورـهـ سـورـبورـهـ
نهـايـچـونـ رسـلاـرـهـ وـطـنـمـزـىـ خـلاـصـهـ ايـنـدـيـكـدـهـ اـينـكـلـتـرـهـ
وـطـنـمـزـهـ اوـتـرـيـبورـ؟

حـكـومـتـ جـوـابـدـهـ عـاجـزـدـرـ فـقـطـ اـينـكـلـتـرـهـ اـيرـانـ
زـحـمـتـكـشـلـرـيـنـاـكـ بـيـزـلـيـنـ نـفـرـتـلـارـيـنـىـ حـسـ اـبـلـيـبورـ وـ
پـواـشـ بـوـنـلـارـدـهـ اـيرـانـىـ تركـ ايـديـبورـلـرـهـ
ايـرانـ توـپـرـاـقـىـ آـزـادـ اوـلـورـهـ
فـقـطـ اـيرـانـاـنـ بـخـتـيـلـهـ اوـيـنجـيـانـ اـيرـانـ دـيـپـلـوـمـاتـلـارـىـ
بـونـىـ دـوـشـونـدـبـلـارـمـىـ؟
بـزـ دـيـورـيـكـ يـوقـهـ

اـيرـانـ دـيـپـلـوـمـاتـلـارـىـ بـزـيمـيلـهـ تـجـارـتـ عـهـدـ نـامـهـسـىـ
خـصـوصـنـدـهـ دـجـبـتـ اـينـدـيـكـدـهـ يـوزـ تـاجـرـكـ آـزـرـ بـاـيجـانـدـهـ
انـقلـابـ كـونـلـارـيـنـدـهـ مـالـلـارـهـ تـلـفـ اوـلـدـيـغـنـىـهـ رـهـ مـسـئـلـهـدـنـ
آـرـتـقـ اـهـمـيـتـلـىـ بـيـلـوـبـ عـوـمـ تـجـارـتـ اـيـشـلـرـيـنـىـ تـاـخـبـرـهـ
سـالـيـورـدـيـلـارـهـ
بوـ نـشـلـهـدـهـ دـوـنـذـكـىـ اـينـكـلـتـرـهـ اـيـنـهـ اوـيـونـ

كـبـرـيـورـلـرـ تـاـيـنـكـهـ آـورـ وـپـانـكـ سـيـاسـتـنـىـ آـپـارـانـ وـجـدـانـسـيـزـ
خـونـخـوارـ دـيـپـلـوـمـاتـلـارـىـ حـيـرـانـ قـوـيـسـونـلـارـ وـ قـوـيـورـلـارـدـهـ
اـسـكـىـ تـرـكـيـهـ آـورـپـاـ ژـانـدارـمـاـلـارـنـاـكـ پـاـلـقـلـيـيـ
آـيـافـلـاـرـيـنـاـكـ آـلتـنـدـهـ اوـلـدـيـسـهـدـهـ دـنـيـاـ يـهـ تـازـهـ تـرـكـيـهـ
دوـغـلـدـىـ وـ دـيـدىـ: بـزـ اوـزـ حـيـاتـمـزـيـاهـ مـسـتـقـلـ يـاشـاـمـالـيـزـ،
وـ هـرـ طـرـفـدـنـ تـجـاـزـ اوـلـارـسـهـ نـفـرـقـيـلـهـ اوـزـمـزـدـهـ
كـنـارـ اـيـتـمـهـلـيـزـ.

تـازـهـ تـرـكـيـهـ خـصـوصـنـدـهـ تـاـرـيـخـيـازـانـ عـدـالـتـلـىـ مـحرـرـ
شـبـهـسـيـزـ تـرـكـيـهـ زـحـمـتـكـشـلـرـيـنـاـكـ غـاـيـتـ مـسـؤـلـلـىـ بـرـ
زـمانـدـهـ دـوـشـنـهـ جـكـلـرـيـنـدـهـ بـوـطـورـ تـغـيـرـ تـاـپـمـاسـنـىـ يـازـاـجـاـقـدـرـ
وـ بـيـوـكـ يـولـداـشـمـ (ـلهـنـينـ)ـ نـاـكـ بـوـيـلـهـ دـوـشـنـهـ جـكـلـ
تـغـيـرـ تـاـپـمـاسـنـهـ سـبـبـ اوـلـدـيـغـنـىـ كـوـسـتـهـرـ جـكـدـرـ.

اوـ وـقـتـ تـرـكـيـهـ زـحـمـتـكـشـلـرـىـ (ـلهـنـينـ)ـ وـ (ـلـيـنـيـزـمـ)
نهـ اوـلـدـيـغـنـىـ يـخـيـجـهـ دـوـشـنـوبـ آـيـرـىـ بـرـ حـرـكـتـدـهـ
يـاـپـهـجـاـفـلـاـرـ . . .

اوـقـتـيـاـبـرـ انـقـلـابـنـاـكـ اـيرـانـهـ تـاـثـيـرـىـ اوـلـدـيـمـىـ؟ـ انـقـلـابـدـنـ
مـقـلـمـ مـسـتـقـلـ اـيرـانـ حـكـوـمـتـىـ يـوقـ اـيـدىـ.ـ بـتـونـ اـيرـانـ
اـيـكـىـ بـرـ بـولـنـوبـ بـرـ حـصـهـسـىـ اـينـكـلـتـرـهـ وـ دـيـكـرـ
حـصـهـسـىـدـهـ اـسـكـىـ روـسـ حـكـمـوـتـنـاـكـ تـاـثـيـرـىـ آـلتـنـدـهـ
چـانـ وـيرـمـكـدـهـ دـوـامـ اـيـديـورـ اـيـدىـ.

امیرکشور احکومتنه نماینده کوندرمکی اینکلتره یه آچیق ده اولماسه اعلان حرب اینمکنی آندویور ایدی. حقیقت بو کوندن افغان حکومتی اینکلتره ایله او زگه دیلیله دانشمغه باشلیور، افغانیله اینکلتره آرالاری پوزلیور امیر کیتاریکجه جرئتلتوب سوت جوابلر ویور .. کیمه امید ایدوب آفغان دولتی هنر لنهشداری شبھه سز ینه ده شرق خصوصنده دینلمن سوزلر افغان دولتینه بیوک امید یولی آچیور ایدی. بر طرفدن امیر دوشیور دیکه روسلا ر طرفندن افغانه نه اینکه ضرر توفونماز و بلکه کومک ده اولار، ایکنچی (لهنین) لک شرفه ویردیکی وعده امیر افغان حکومتی قصد افغان دائمه سنده انتشار ایدیور دی، تا اینکه خلق فکرینی حاذر لاسون اویله ده اولدی افغان جماعتی اینکلتره نک افغاندن چیقمغنى طلب ایدیور بو طلب دها آرتق افغان حکومتی جرئتلتدریور و آخرده آچیقنه طلب ایدیور که اینکلتره افغان نک یاخاسندن ال چکسون، آخرده امیر افغانستانی مستقل دولت اعلان ایدیور.

یولداش (لهنین) که سوزلرینک تاثیری نه پایه ده افغانلر کیونه یه دو تمعنی بوندن بیلمک اولار.

اویونچاق اولدیقلرینی او نودبیور دیلار ... بیو دیپلوماتلار هر چند ایرانی اینکلتره ایندن خلاص اولماسنک اصل سبینی بو کوندک کیزله دیورلار فقط ایران زحمتکشلری یخشی دوشیورلر و یولداش (لهنین) نک شرق خصوصنده دیدیکی سوزلری حس ایدیورلر. بو زحمتکشلر حالا سکوتده درلر وقت یا و قلاشیور صبو کاسه سی آشوب داشیور ... بو کون کله جکدر که بتون ایران زحمتکشلری یولداش (لهنین) که مزارینه یوز دوتوب بر آغزدن دیمه جکلر: ای بیوک یولداش! راحت یات، بز سنث شعار گله عمل ایدیوریز!

همچنین او قتیابر انقلابندن مقدم افغانستانیکه غایت مشکل ایدی. تفاوت آنچاق بونده ایدیکه روسيه آفغانستانیکه داخلی ایشلرینه قارشیور ایدی، یونکه بوراده اینکلتره چوقدن فند آچوب اوز بیلدیکنی ایدیور دی؛

افغان امیری یولداش (لهنین) لک شرق ملتلرینه عاید سوزلرینی اوقیوب اولنجی دفعه اولاراق خواهش ایتدیکه افغان نماینده سفی تازه روسيه قبول ایتسون. همان بو وقتلر عکس انقلابچی روس جیناراللاری اینکلتره نک کومکلیکیله شورا حکومتی یخمه چالشیور ایدیلر.

اولنچى افغان نماینده سیله برابر قزل ماسقوایه
بر افغان روحانیسی کلمش ایدى. بو ملابنیم ایله
صحبت ایده رکن توقع ایندیکه اوئى (لهنین) ایله
کوروش دیرمکه بن سبب اولام. بن اوندې سوردىم:
عجبا! بونى نهادار ایدیور (لهنین) نى کورمکه.
ملاجواب ويردى: «اونڭ سوزلارى و اونڭ مظلوملىر
خصوصىدە حرکتارى حاضرى حالدە اوئى بتون
دنیما دیپلوماتلارىندن آیرۇب خصوصى بىر درجه يە
فویور: بونڭ سوزلارى پىغمەر سوزلارى در»
ایمدى كىيمدىيە بىلەر كەتركىيەنڭ ايرانك و افغانستانك
حاسو مستقل حیاتىلە ياشامقلارينه روسييەدە ميدانە كەن
اوقتىباير انقلابى او لمەدى؟ كىيم فكر ایده ردىكە بويله
بر تىز وقتىدە بو دولتلەر آوروپا (کاپيتال) نڭ و
همان (کاپيتال) لڭ قولونىيە سياستىيندن خلاص او لا جاقلار؟
فقط بونى دە كىركدر دىيەك يولداش (لهنین) گ فكرى
تىمامىلە حالا يرىنە چاتىماش؛ بو دولتلەر آوروپانڭ
ظالمىندىن خلاص او لادىلارسادە ۋىققىتىلەر دە
ياشيان زەختىشلار اوز داخلى ئالمارىيىندن خلاص
او لاما شلار، بونىكە سېبىي او دركە بىلەك معلمىز لڭ لڭ
مرافقىيەم فكارلارى بىر زەختىشلار چاتىمىوبىر.

بونلار (لهنین) لڭ روحنىڭ طلبىنى حالا مكمل صورتىدە اخىد
ايتمەمشلەر بودە بىزىن دن آسىلى در. حقىقت (لهنین) دە يائان
آتشىڭ بىزىم جزوى بر حصەسى بىزىم قىلىمىزى ياندرا رسە
بىزىدە دوام كىتۈرمىب بىلەك يولداشك يولىلە كېدەر بىك
و اونڭ شعارىنى آخريينه كېي آپار مغە مجبور اولارق.
بو شعار هر بىر وجدانلى انسانك يوركىنندە
آتشلىمۇر: يوق اولسۇن بتون دنيادە ئىلم! آزاد اولسۇن
زەختىش انسانىت!

1924
150

—
150

دیستانی 7 قپک

АРХИВ

